

Reševalec življenj

Minorit p. Placido Cortese (1907–1944), ki je v taborišču Chiesanuova pomagal številnim Slovencem, napreduje na poti do oltarja

»Kot bi bilo včeraj, sem zagledal pred seboj živahnega, drobnega in šepastega redovnika in zaslišal, kako mi v svojem dalmatinskem narečju in v lahkotnem, skoraj šaljivem tonu govori o na videz neznatnih stvareh, ki pa so bile resne, tako strašno resne, da je ubogi mož dal zanje svoje življenje.« Tako je med drugim v argentinskem Zborniku Svobodne Slovenije 1967 zapisal dr. Vojko Arko, ko je v spominih polkovnika Vladimirja Vauhnikarja Nevidna fronta prebral sicer v pomembni točki zgrešene podatke o minoritskem patru Placido Corteseju (Cres, 1907-Trst, 1944) iz samostana sv. Antona v Padovi. Nato je še dodal: »Več kot dvajset let po Cortesejevi smrti se mi zdi prav, da vsaj nekdo, ki je z njim sodeloval, zapiše nekaj besed v spomin na moža, ki je padel samo zaradi nas in ki prav gotovo ne bi nikdar zašel v mrežo tajnih služb, če ne bi vojna vihra zanesla Slovencev v mesto svetega Antona.«

Reševalec Judov, spovednik, urednik

Ko se je takrat že upokojeni goriški nadškof in nekdanji generalni predstojnik minoritov p. Antonio Vitale Bommarco leta 1999 odločil, da

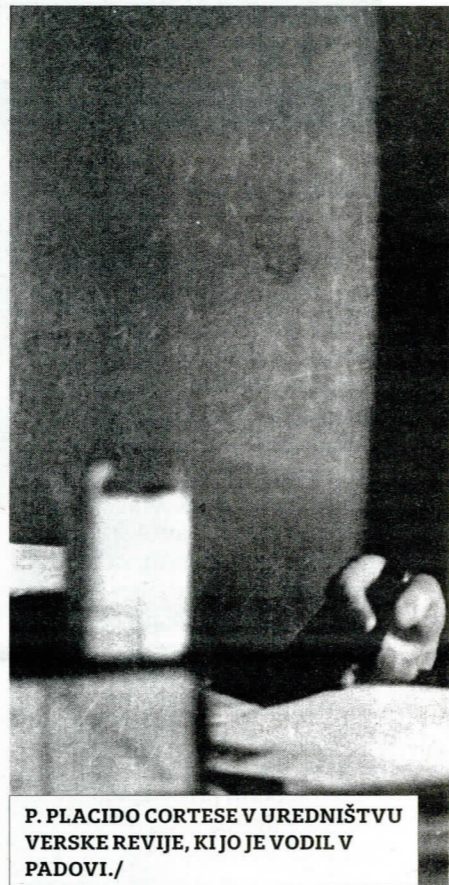
sproži postopek za razglasitev v vojni pogrešanega p. Corteseja za blaženega zaradi njegovih svetniških kreposti, je omenjeni zapis postal izhodišče za poglobljene raziskave o minoritu, ki je po grozljivem mučenju umrl v podzemskih celicah gestapa na Oberdankovem trgu v Trstu. Njegovo truplo pa je bilo po vsej verjetnosti sežgano v krematoriju nacističnega taborišča v Rižarni v Trstu.

Dr. Arko ni poznal vseh človekoljubnih poti zelo diskretnega p. Corteseja, na primer reševanja Judov in sodelovanja v italijanskem omrežju FRA-MA za pomoč zavezniškim vojnim ujetnikom, ki so po zlomu fašizma bežali iz taborišč v severni Italiji. Tudi se ni posebej poglobil v njegov apostolat v spovednici in pri vodenju mesečnika *Messaggero di S. Antonio*, kateremu je dvignil naklado na 800.000 izvodov.

Slovinci, ki so sodelovali s p. Placidom

ZARADI UČINKOVITE POMOČI P. CORTESEJA IN SODELAVCEV JE BILO SMRTNIH ŽRTEV V TABORIŠČU CHIESANUOVA VELIKO MANJ KOT DRUGOD. ~

Redovnikovi sobratje niso vedeli, da so patra pridobile za pomoč slovenskim in hrvaškim internirancem, ki so od junija 1942 do septembra 1943 stradali v taborišču Chiesanuova pri Padovi, študentke medicine na padovanski univerzi Majda Ma-

P. PLACIDO CORTESE V UREDNIŠTVU VERSKE REVIFE, KI JO JE VODIL V PADOVI./

zovec, Marija Slapšak in Marija Ujčić. Skozi taborišče je šlo kakih 10.000 fantov in mož, civilistov. Zaradi učinkovite pomoči zlasti p. Corteseja in njegovega kroga sodelavcev, v katerem sta bila tudi frančiškana p. Atanazij Kocjančič in p. Fortunat Zorman, je bilo število smrtnih žrtev veliko nižje kot v drugih italijanskih taboriščih – okoli 70. Leta 1973 so njihove posmrtno ostanke prenesli v kostnico, ki so jo jugoslovanske oblasti uredile v Gonarsu, nedaleč od tamkajšnjega nekdanjega koncentracijskega taborišča.

Mučenec molka

V Padovi tudi niso vedeli, da so s p. Cortesejem navezali stike nekateri protagonisti slovenskega nekomunističnega odpora proti nacifašizmu, ki jih je podprl pri

obveščevalnem delu za zahodne zaveznike. Ko so nemški agenti obračunali z njihovo postojanko, ki jo je v Trstu vodil časnikar Jože Golec, so se znašli za rešetkami vsi, ki so z njim sodelovali ali pa imeli le občasne stike. Nekaj jih je bilo umorjenih že v Trstu, druge so poslali v nemška taborišča. P. Cortese kljub krutemu mučenju ni izdal nikogar; mlademu sojetniku Ivu Gregorcju pa je svetoval: »Molči in moli!«

Zato velja p. Cortese za mučenca molka, saj je molčal do smrti, da bi ne škodoval drugim, ali pa, kot p. Maksimilijan Kolbe, za mučenca ljubezni, ker je svoje življenje daroval za bližnjega.

V tem smislu je bil v Trstu izpeljan škofijski beatifikacij-

VELJA ZA MUČENCA MOLKA, SAJ JE MOLČAL DO SMRTI, DA BI NE ŠKODOVAL DRUGIM. ~

ski postopek, ki se je končal 15. novembra 2003 v Rižarni. Na Kongregaciji za zadeve svetnikov pri Sv. sedežu mučeništva sicer niso izključili, vendar so leta 2010 predlagali izvedbo dodatnega postopka po rednem vzorcu za ugotavljanje »junaških kreposti«. Ta postopek so v Trstu izpeljali leta 2012.

Beatifikacijski postopki so zahtevni in dolgotrajni. Do odločilne novosti je prišlo letos. Medtem so se ljudje bolje seznanili z likom p. Corteseja s pomočjo spominskih pobud, knjig v italijanščini, hrvaščini in slovenščini, dokumentarca *Pogum molka*, ki je na voljo v štirih jezikih in ga je predvajala tudi *Televizija Slovenija*, kipov in drugih obeležij v Padovi, na Cresu, na Ptujski Gori in v Sostrem.

Italijanski predsednik republike Sergio Mattarella je p. Corteseju leta 2017 posmrtno podelil zlato kolajno za civilne zasluge.

Razbiral je znamenja časov

Kaj pa beatifikacijski postopek? Leta 2016 je bila sestavljena *Positio*, torej temeljni spis, ki za Kongregacijo za zadeve svetnikov povzema vsa znana dejstva o kandidatovem svetniškem življenju. Dokument so odobrili: 31. januarja 2017 zgodovinska komisija, 24. marca 2020 teološka komisija, 6. julija letos pa zbor kardinalov in škofov, ki delujejo

na Kongregaciji. Njen prefekt kardinal Marcello Semeraro je zadevo predstavil papežu Frančišku, ki ga je 30. avgusta pooblastil, da objavi odlok o »junaških krepostih Božjega služabnika Placida Corteseja«, ki je tako dobil naziv »častitljivi«. Da se razglasi za blaženega, pa se mora zgoditi še čudež na njegovo priprošnjo.

Zanj lahko s prošnjami in molitvami prispevamo tudi Slovenci, saj je stopil na pot trpljenja in smrti tudi zaradi nas.

Za zgled nam je lahko ne samo zaradi življenja po Božji volji, temveč tudi zato, ker je znal razbirati znamenja časov. Sprva ni bil preveč kritičen do fašističnega samodržstva in osvajalnih vojn. Ko pa je v taborišču spoznal grenke sadove diktature, dodatno pa še revolucije v Sloveniji, se je odločil za pomoč potrebnim. Lahko bi ostal v svoji spovednici, a je čutil kot svojo dolžnost, da prispeva svoj delež.

Povezuje tri narode

P. Cortese poleg tega povezuje tri sosednje narode, ki niso vedno živeli v sožitju. Rodil se je na Cresu. Verjetno je bil iz mešanega zakona, ker je do nastopa italijanske oblasti obiskoval hrvaško osnovno šolo Družbe sv. Cirila in Metoda. Potem je odraščal v italijanskem okolju, vendar hrvaščine ni pozabil. Med vojno mu je privrela iz podzavesti in očitno se je dobro sporazumeval tudi s Slovenci, do katerih je pokazal posebno naklonjenost, tako da res povezuje tri narode na vrhu Jadrana. IVO JEVIKAR

Življenje p. Placida Corteseja je predstavljeno v filmu *Pogum molka*. Pri Družini je DVD trenutno na voljo po znižani ceni 5,90 evra.

Knjižnica Dušana Černeta iz Trsta in Rafaelova družba iz Ljubljane 13. novembra pripravljata celodnevno ekshkurzijo po poteh p. Corteseja, Franceta Balantiča in drugih slovenskih internirancev. Podrobnosti med obvestili.

